

МЕТОДИЧНЕ ТА ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ (ДОСВІД ФРАНЦІЇ)

У статті визначена необхідність методичного та педагогічного забезпечення для удосконалення безперервної професійної освіти державних службовців. Описано функції форматорів, основні принципи та фази їх навчання, викладена необхідність використання прийомів педагогічної інженерії в професійному навчанні державних службовців. Розкрито особливості формування певних компетентностей необхідних для безперервного навчання державних службовців Франції. На думку автора саме висвітлення французького досвіду модернізації процесу навчання французьких державних службовців в рамках безперервної професійної освіти допоможуть підвищити якість процесу підготовки українських державних службовців.

Ключові слова: державна служба, форматори, безперервна освіта, професійна освіта, педагогічна інженерія.

Постановка проблеми. Система безперервної професійної освіти державних службовців в Україні є постійним об'єктом критики завдяки своїй низькій ефективності. Законодавці та соціальні партнери шукають засоби виправити її слабкі сторони завдяки реформам державної служби та концепціям удосконалення системи підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Провідними факторами, що впливають на ефективність функціонування системи безперервної професійної освіти

державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування є її недостатнє методичне та педагогічне забезпечення на робочому місці; неналежний рівень залучення до навчального процесу в системі підвищення кваліфікації кваліфікованих практиків; науково-педагогічні та наукові працівники закладів Системи відірвані від діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, не мають досвіду практичної діяльності в цих органах, не умотивовані на здійснення цієї діяльності, не забезпечують формування нової моделі навчання кадрів, спрямованої на якісне надання освітніх послуг; відсутня мотивація викладачів до участі у процесі підвищення кваліфікації, розробці ексклюзивних тренінгів, семінарів, ділових ігор тощо; бракує можливостей підвищення кваліфікації викладачів з урахуванням нових умов управлінської діяльності та потреб органів влади; часто професійна освіта фахівця є фрагментарною; нерозвинуті неформальні форми професійного навчання. Вирішення перелічених проблеми неможливе без урахування та впровадження у вітчизняну практику кращого зарубіжного досвіду відповідно до чітко визначених стандартів, адаптованих до європейських.

Аналіз наукових публікацій з теми. Процесові реформування системи підготовки та перепідготовки управлінських кадрів в Україні присвячені наукові праці Н. Калашник, В. Князева, М. Логунової, В. Лугового, В. Майборода, В. Яцуби. Проблеми впровадження інноваційних методів технологій у процес підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, розглядаються Г. Атаманчуком, О. Вороноком, С. Дубенко, Г. Леліковим, А. Лоутоном і Е. Роузом, В. Луговим, Н. Нижник, О. Обеленським, Є. Охотським, Г. Райтом, С. Серьогіним, А. Чемерисом, М. Лесечком, О. Турчиновим, В. Яцубою. Дослідження окремих складових системи підвищення кваліфікації відображені в працях наукових працівників, наприклад, С. Білоусов провів дослідження проблем теоретико-методологічних та практичних аспектів перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, О. Корольов, М. Нинюк приділили увагу методам та засобам проведення занять при підвищенні кваліфікації, П. Шевчук дослідив застосування інтерактивних методів для активізації професійних навичок та умінь управлінських кадрів. Проблема формування професійної компетентності педагогів досліджувалася вітчизняними науковцями. Так учені Л. І. Даниленко розглядає проблему з позицій управління діяльністю педагогів, В. П. Беспалько, А. О. Вербицький, Г. К. Селевко, пов'язують рішення проблеми професійного розвитку викладача з технологічною організацією навчання, розвитку та вдосконаленню особистісних якостей педагогічних працівників у системі післядипломної освіти присвячують наукові розробки В. Ю. Арешонков, Г. О. Балл, С. А. Болсун, В. В. Вітюк, В. А. Семиченко та інші. Водночас, незважаючи на значний інтерес, приділений науковцями вивченню закордонного досвіду професійного розвитку кадрів державної служби, що безумовно свідчить про актуальність даного питання, саме методичне та педагогічне забезпечення безперервної освіти державних службовців в зарубіжних країнах та адаптація такого досвіду на теренах України були розглянуті лише фрагментовно. У цьому контексті становить інтерес французький досвід щодо методичного та педагогічного забезпечення безперервної освіти французьких державних службовців оскільки означеній проблематиці в цій країні, останнім часом, надається особлива увага. Реформа державної служби Франції охопила не тільки державні установи але і навчальні заклади безперервної освіти державних службовців. Інтернет простір заповнюють різноманітні рапорти соціальних партнерів та пропозиції французьких дослідників щодо модернізації методичного та педагогічного забезпечення безперервної освіти французьких державних службовців. П'єр Каспар вивчає необхідність підготовки нових форматорів для безперервної професійної освіти державних службовців, група доповідачів (Ів Шатаней, П'єр-Ів Кюсе, Даниель Лажумар) оцінюють сучасну політику безперервного навчання державних службовців в рапорті «La politique de formation continue des agents de l'Etat et des hôpotaux», у збірнику доповідей «La fonction continue des agents de la fonction publique de l'Etat» дослідники безперервної освіти державних службовців приводять ряд пропозицій щодо адаптування безперервної освіти державної служби до сучасних змін.

Отже, **метою** даної статті є висвітлення французького досвіду модернізації методичного та педагогічного забезпечення процесу навчання французьких державних службовців в рамках безперервної професійної освіти, та обґрунтування необхідності його адаптації в Україні.

З огляду на мету ми ставимо такі **завдання**: проаналізувати та висвітлити результати досліджень та пропозицій здійснених французькими дослідниками щодо методичного та педагогічного забезпечення процесу навчання французьких державних службовців в рамках безперервної освіти, та на основі цього визначити основні фактори успіху якісної безперервної освіти державних службовців Франції, визначитися з можливістю застосування французького досвіду у реформуванні безперервної професійної системи освіти України.

Виклад основного матеріалу. Принципи та форми застосування безперервної освіти державних службовців Франції були встановлені на початку 70 років попереднього століття. Безперервна освіта була завжди стратегічним заходом в цій країні, а останнім часом зростаючий вплив європейської інтеграції на французьку адміністрацію привів до необхідності навчання державних службовців згідно новим змінам у Європі. На сьогодні освіта державних службовців Франції складається з статутної (отримання теоретичних та практичних знань необхідних для виконання обов'язків та знань середовища в яких вони будуть реалізовані) та безперервної освіти. Безперервна освіта становить за ціль підтримку або покращення компетентностей державного службовця протягом усієї кар'єри. Євроінтеграція зумовила великий зріст кількості закладів підвищення кваліфікації державних службовців, а це привело до збільшення запиту на викладачів, які мають практичний досвід та можливість його доводити. Треба зазначити, що у Франції кожній системі освіти (початковій або безперервній) відповідають різні групи викладачів, які відрізняються прийомом на роботу, навчанням та кар'єрою. В рамках безперервної освіти процес навчання виконують форматори це професіонали, які приймають участь у безперервній професійній освіті на підприємстві або поза ним. Сьогодні стати форматором може кожен державний службовець у будь-якому віці, та наявність початкової педагогічної освіти не обов'язкова. Необхідні тільки наступні здібності такі як: володіння глибокими знаннями області навчання, знання самої професії та її еволюційний розвиток, вміння давати поради наряду із знанням. Тим часом, було відмічено, що форматорами становляться ті кадри які бажають використовувати свої знання у навчанні після 15 або 20 років праці у адміністративній структурі. Треба зазначити, що на сьогодні навчання форматорів має три типи: чергування (відвідування занять у центрі навчання або отримання знань впродовж практичних занять з викладачем стажування); презентація (зустріч між форматором і бажаним стати форматором, або зустріч з професіоналами які можуть звільнитися від своїх професійних обов'язків заради присутності на заняттях); дистанційний тип (отримання методичних знань вдома). Доступ до повноважень та до самого процесу навчання більш лояльний ніж у початковій освіті. Зміст більш гнучкий, форматору потрібно завжди адаптуватися до потреб «клієнта». Тому усі учасники безперервного навчання виконують різноманітні функції пов'язані з:

- педагогікою: викладати одну чи кілька дисциплін, готувати зміст навчання, викладати в аудиторії або на відстані, проводити оцінювання, використовувати педагогічний інструментарій. Це традиційна роль форматорів або аніматорів навчання чи аніматорів ресурсних центрів індивідуального навчання (індивідуальне навчання дозволяє розвинути компетентності кожного учасника навчання до рівня найвищої складності – оперативний рівень);

- відношенням між навчальним центром та підприємством. Цю функцію виконують координатори;

- керуванням навчанням: підготовлювати умови до навчання, налаштовувати взаємозв'язок з партнерами, реалізовувати фінансування, координувати роботу різних форматорів, виконувати адміністративні задачі. Ці функції виконує координатор, відповідальний за навчання у центрі навчання, та відповідальний за навчання на підприємстві;

- порадами, направленням слухачів, їх працевлаштуванням. Цю функцію виконують порадики;
- радою на підприємстві. Цю функцію виконують консультанти або зовнішні учасники [2].

Враховуючи функції, рівень освіти, кар'єрний зріст форматорів безперервної освіти Франції можна довести наступне:

	Тип форматорів	Прийом на роботу	Освіта	Кар'єра
Безперервна освіта	Кілька категорій: На стратегічному рівні: відповідальний за навчання в адміністративній структурі або на підприємстві На педагогічному рівні: форматор, експерт у змісті навчання, методології та інженерії навчання	Контракт за згодою сторін згідно диплому або компетентностям у визначеному секторі. Прийом на роботу згідно компетентностям та професіональним знанням	Не регламентована.	У навчальному центрі або на підприємстві.

Французькі науковці виділяють чотири принципи навчання форматорів:

1. Приймати до уваги специфічність професії форматора (недостатньо бути досвідченим викладачем, щоб бути викладачем форматором, відрізняються умови придбання професійного досвіду). Форматор мобілізує компетентності викладача але повинен:

- володіти професійними навиками пов'язаними з навчанням дорослих (фази навчання дорослого, мотивації навчання, важливість соціо-емоційного контексту у придбанні знань) та з поступовим навчанням;

- володіти теоретичними знаннями для роз'яснення свого практичного досвіду;
- підтримувати зв'язок з дослідницькою роботою.

2. Обмін компетентностями та співпраця під час навчання. Кожний форматор має знання та вміння обмінюватися ними. Співпраця може приймати різноманітні форми:

- супровід форматора досвідченим викладачем;
- командна робота у групах (практичний обмін);
- командна робота у групах (формування нового досвіду).

3. Місце досліджень у навчанні форматорів. Дослідження у навчанні форматора проводяться:

- поширенням знань придбаних під час внутрішніх досліджень (конференції, відвідування занять, тощо);

- виступи зовнішніх дослідників.

4. Необхідність супроводу на початку професійної діяльності. План навчання повинен дозволити кожному новому форматору побудувати особистий хід навчання[2].

При аналізі програми Леонардо да Вінчі, щодо навчання форматорів державних службовців, особову увагу заслуговують педагогічні методи які використовуються у навчанні цієї групи викладачів. Програма пропонує інтеграцію методологічних засобів, які ґрунтуються на симуляції реальних ситуацій. Педагогічний процес адаптовано до професійного профілю кожного учасника навчання та підтримується мультимедійними засобами, особистими справами, робочими картками. Хід навчання форматора має три фази :

Фаза 1 «До навчання». Мова йде про підготовчий процес до навчання, який пропанує ідентифікувати цілі навчання, здійснити діагностику потенціалу стажера форматора згідно предмету навчання, обговорити з консультантом таблицю діагностики отримання знань та інше. Тобто використовується індуктивні та дедуктивні методи.

Фаза 2 «Під час навчання». Цей педагогічний процес адаптований до професійних умов кожного форматора, до його профілю. Інтеграція нових компетентностей здійснюється в залежності від цілей навчання кожного форматора, який навчається. Метод ґрунтується на інтерактивній динаміці пов'язаній з знаннями, компетентностями, цілями навчання. Таким чином застосовується цільова педагогіка, та активні педагогічні методи (метод ситуативного навчання, аудіовізуальний метод)

Фаза 3 «Після навчання». За результатами оцінювання кожний учасник навчання повинен застосувати новий досвід в професійному контексті протягом 3-6 місяців після навчання, у випадку виникнення проблем стажер може звернутися до консультанта навчання протягом 2 місяців. Ми спостерігаємо за застосуванням індивідуальної педагогіки, та методом оцінювання [3].

Під час таких стажувань, форматори державних службовців отримують такі компетентні якості як:

- можливість самому навчатися використовуючи підходи інженерії навчання: аналізувати, розуміти, застосовувати, направляти, розвивати, оцінювати;
- вміння поглиблювати та володіти теоретичними знаннями своєї сфери діяльності;
- можливість розвивати вміння та культуру оцінювання згідно логіки «оцінювання для оцінювання»;
- вміння дозволяти слухачам конструювати основу знань (знання та практична діяльність) в області свого навчання;
- можливість встановлювати та аналізувати різні конститутивні знання інженерії навчання розподіленої на 3 рівнях: політична інженерія, інженерія навчання (знання використання педагогічного інструментарію), педагогічна інженерія (знання вибору змісту навчання, форматорів, методів навчання, та ін.);
- можливість створювати нові професійні здібності [1].

Як **висновок** зазначимо, що одним з важливих факторів успіху якісної роботи державного апарату Франції є високий рівень методологічного та педагогічного забезпечення безперервної професійної освіти державних службовців та науково обґрунтована побудова процесу підготовки педагогічних кадрів. Педагогічна інженерія та інженерія навчання є важливими елементами якісної підготовки форматорів державних службовців. Об'єднуючи різноманітні педагогічні методи вони допомагають форматорам правильно будувати навчальний процес, проводити навчання конструктивно та ґрунтовно, конструювати та використовувати педагогічний інструментарій, придбати нову сучасну техніку навчання для ефективної передачі своїх знань та вмінь, що так необхідне сьогодні у безперервному професійному навчанні державних службовців України. Необхідність використання головних принципів, фаз навчання, прийомів педагогічної інженерії та методів інженерії навчання що є притаманним в отриманні компетентних якостей форматорів безперервної освіти Франції, доводить на подальше їх вивчення та використання в Україні, для якісної безперервної професійної освіти державних службовців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Rapport réalisé par le Centre INFFO sur la demande du CEDEFOP La formation des Enseignants et es Formateurs en France [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.centre-inffo.fr/pdf/refer_rapport4.pdf
2. Thierryn Ardouin, Béatrice Savarieau Guide pédagogique 2012-2013 [Електронний ресурс] / Thierryn Ardouin, Béatrice Savarieau // Режим доступу: http://foad.refer.org/IMG/pdf/Guide_pedagogique_ICF_2011-2012-.pdf
3. Le programme Leonardo da Vinci | Anefore [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.anefore.lu/fr/leonardo-da-vinci>

Рецензент: к.пед.н. Калашник Н.С., докторант каф. держ. упр. та місцевого самоврядування ДРІДУ НАДУ, доцент кафедри соціальної філософії та управління Запорізького Національного Університету

Гончаренко О.В.

МЕТОДИЧЕСКОЕ И ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ, КАК ФАКТОР УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ НЕПРЕРЫВНОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО

В статье изложена необходимость методического и педагогического обеспечения для усовершенствования непрерывного профессионального образования государственных служащих. Описаны функции форматоров, основные принципы и фазы их обучения, изложена необходимость использования приемов педагогической инженерии в профессиональном обучении государственных служащих. Раскрыты особенности формирования определенных компетентностей необходимых для непрерывного обучения государственных служащих Франции. По мнению автора именно изучение французского опыта модернизации процесса образования французских государственных служащих в рамках непрерывного профессионального образования помогут повысить качество процесса подготовки украинских государственных служащих

Ключевые слова: государственная служба, форматоры, непрерывное образование, профессиональное образование, педагогическая инженерия.

Olena Goncharenko

METHODOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT AS ONE OF THE FACTOR OF CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION OF PUBLIC OFFICIALS (FRENCH EXPERIENCE)

The article focuses on the necessity of methodological and pedagogical support to the improvement of continuing education of public officials. Describes the function shaper, the basic principles and phases of their education, described the need for teaching engineering methods in vocational training of civil servants. The features of the formation of specific competencies required for continuous training of civil servants in France. According to the speaker's opinion the coverage of French experience in the modernization of educational process for French public officials as part of continuing professional education will help improve the quality of Ukrainian public officials' education.

Key words: public service, formatters, continuing education, professional education, teaching engineering.

elena_rousse@ukr.net